

22. Ders

Moralite ve Doğru Davranış

24.00: Felsefenin Problemleri

Prof. Sally Haslanger

Kasım 28, 2005

Görev ve Açlık: Singer

I. Hatırlama:

Geçen hafta, Faydacılığın J. S. Mill'in, versiyonu olan "Eudaemonistic Utilitarianism" yani "Mutlulukçu Faydacılığı" nı ve "Refaha Yönelik Faydacılığı" gördük; bunların önemli niteliği, J. S. Mill'in ifadeleri ile: "En büyük Mutluluk" tur:

Daima, mutluluğu en fazla arttıracak şekilde hareket etmelisiniz; bunun anlamı: doğru hareket, bir bütün olarak en fazla sayıda mutluluk sağlayan harekettir.

Bununla beraber, "En Büyük Mutluluk Prensibi", Faydacılığın sadece bir versiyonunu, bir görünümünü belirtmektedir. Bu görüşün diğer versiyonları, örneğin, mutluluğa karşı zevk, veya varlık içinde hayat; belli ve özel hareketlere karşı kurallar ve prensiplerin yararı gibi, konular vs.den oluşurlar.

Bununla beraber, Faydacılığın en azından bazı potansiyel problemleri de vardır; Faydacılık:

- Örneğin: sözünü tutmak, yalan söylememek, insan haklarına saygı göstermek gibi alışılmış ahlaksal ilkelere, ilgi göstermez;
- Bir kimseye (doğrudan) zarar vermek ile, yardımda başarısızlığa uğramak sebebiyle (dolaylı) zarara sebep olmak çeşidinden ahlaksal ayrımlara, önem vermez;
- Genel mutluluğu daha çok arttırmak için daha fazla şey yapabileceğimiz örneğinde de olduğu gibi, bizden çok şey (yapmamızı) ister;
- Bizden çok az şeyler (de) ister; Faydacılığı ilgilendiren, sadece, yaptığımızın gerçek sonuçlarıdır, ama bu, şanslı durumda olanları, yükümlülüklerden kurtarır,

II. İstirabı Önlemek İçin Görev

Ancak, Faydacılık, ahlaksal düşüncenin bazı temel unsurlarını (iyi) yakalar; örnek: bir insanın mutluluğu, diğerinin mutluluğundan daha önemli değildir; ahlaksal düşünce, her bireyin refahına bakarken, tarafsız olmalıdır, gibi. Bu özelliklere dikkat çeken Peter

Singer, günlük ahlaksal düşüncelerimizin çok yanlış yönlendirilmiş olduklarını, bu nedenle, ıstırap çekenlere yönelik sorumluluklarımızın, düşünebilmiş olabileceklerimizden çok daha büyük oldukları görüşünü savunmaktadır.

Unutmayın ki, Singer, (bu görüşleri ile) Faydacılığı savunmayı amaçlamamaktadır; Faydacı kaygılara sıcak bakmakla beraber, dayandığı, onun güvendiği ana prensip, canlı-kanlı, sağlıklı Faydacılıktan başka birşey değildir. Singer'in görüşü: herkesin onaylamaya arzu duyacağını ümit ettiği, bir takım zorlayıcı mülahazaların oldukları – ve bunların, belli inançlarımız üzerinde, derin zorlamalar ve sorgulamalar yarattığını göstermekten ibarettir... Singer, GÖREV ile HAYIRSEVER BAĞ arasında çizdiğimiz çizginin de, yanlış yerde çizildiğini belirtmekte, ve bu husustaki kaygısını göstermeye çalışmaktadır. İşte, Singer'in görüşü :

1. Yiyecek ve yatacak bir yerden, tıbbi bakımdan yoksun olarak acı çekmek ve ölmek, kötüdür.

2. IZDIRAP ÇEKMEYİ ÖNLEYİN PRENSİBİ (PSP): Kötü bir şeyin vuku bulmasını - bu yüzden ahlaksal açıdan kıyaslanabilecek önemde hiçbir şeyi feda etmeden -, önlememiz, gücümüz dahilinde ise -- moral açıdan, o şeyi mutlaka yapmalı, yerine getirmeliyiz. (p.632)

* Bu prensip, mutluluğu, veya iyi neyi alabilirsek, onu arttırmamızı, ya da geliştirmemizi gerektirmemekte; bizden sadece, kötü olan şeyin vuku bulmasını cereyan etmesini önlememizi beklemekte; ancak buna da yalnız alacağımız riskin, tehlikeye kıyasla, daha büyük olmaması halinde izin vermektedir.

* Prensibin, faydacılık ile aynı şey haline gelmesini önlemek için, ortaya, ayrıca, alt-sınır, diyebileceğimiz bir kavram koymamız gerekmektedir (aksi takdirde, eğer bazı şeyler sırf optimal-düzey'den aşağı seviyede oldukları için kötü durumda iseler, o zaman, faydacıların şart koştuıkları her şeyi yapmamız gerekecektir.) PSP'de ise, en az 'alt-çizgi' seviyesinde (veya ondan yukarda olanlar için) birşey yapmamız gerekmemekte, sadece bu seviyenin altında olanlar için çaba sarf etmemiz gerekmektedir. Böylece (1) sayılı koşul, alt-çizgi nerede çizilirse çizilsin, sadece bu çizginin altında kalanları, açlık çeken kimseler kabul etmekle, kimlere yardım edileceği konusunu böylece en baştan çözmektedir.

3. Açlıkla mücadele etmek ve büyük miktarlarda para, zaman, ve/veya enerji katkısını içeren yardımda bulunmak için, vazgeçmek zorunda kalacağımız şey, (moral açıdan) ,bu suretle kurtaracağı hayattan, sağlayacağı gıdadan, yatacak yerden veya tıbbi bakım masraflarından, daha az önemlidir.

4. Öyle ise, açlıkla mücadele için, büyük miktarlarda, para, zaman ve/veya enerji katkılarında bulunmalıyız.

Diğer notlar :

* Yapmamız gereken şey, hizmet götürmeyi amaçladığımız kimselerin coğrafi yakınlığı veya uzaklığı ile etkilenmez. Bu bir öngörme değildir; muhtemelen ne olacağını değil, neyin mutlaka olması gerektiğini içeren, normatif bir iddiadır. Bir insanın kendisini uzakta olan kimselerin yerine koyması, ve onları bakımı altına alması, psikolojik bakımdan bir o kadar güç olabilir, ama, onların refahını aklımda tutarak hareket etmem, ahlaksal bir gereklilik olarak, bağdaşır. Eskiden, bilgisel iletişimin veya yardımın güvenilebilir olmadığı zamanlarda, coğrafi nedenlerle ayırım yapmakta, haklı nedenlere sahip olunabiliyordu. Ama, günümüzde, artık böyle durumlar, söz konusu değil.

* Mutlaka yapmamız gereken şey, tek başına benim ve milyonlarca hepimizin eşit şekilde yardım yapabilmelerine bağlı değildir. Diğerleri de kaytıyorlarsa, insan kendini daha az suçlu hissedebilir. Ama bu husus niye moral açıdan bir mesele oluyor? Boğulmak üzere olan bir çocuğu kurtarmada diğer kimseler de sadece seyrediyorlar ise, acaba daha az mı yükümlü olurum? Eğer başkaları yardım etmiyor ise, benim gücüm dahilinde ise, niye yardım için ben sorumlu olmuyorum? (Mesuliyetim, hatta daha fazla artmış olabilir.)

'İzdirabı Durdurun Prensibi', takdir edilebilir, güvenilebilir bir prensip midir? Bu prensip dahilinde yardım etmek, bizi ve yardım faaliyetine bağımlı olanları marjinal yararlılık seviyesine, (bir seviye ki, daha fazla vererek, beni yardım ettikleriminkinden de daha kötü duruma) indirgeyecek gibi görünebilir. Bu ise, olağan yargılarımıza ters düşebilir; öyle ise, çok daha kuvvetli bir destek gerekecek. Singer ise, bunu önermeyi denemiyor bile. onun yerine, daha zayıf ama, son derece güvenilir görünen bir prensip öneriyor. Bunun herkes tarafından bilinen, aşikar bir şey olduğunu, -- ve ahlaksal yaşamımızda derin değişikliklere neden olacağını ümit ediyor; Singer'in bu düşünceleri ışığında (2) ve (3) sayılı koşullarda yapılan revizyonlar, sırasıyla, (2*) ve (3*) numaralamaları ile, aşağıdadır:

(2*). (MSP) IZDIRAP ÇEKMEYİ ÖNLEYİN PRENSİBİNİN GÖZDEN GEÇİRİLMİŞ METNİ (daha zayıf ve yumuşatılmış şekli): **Eğer çok kötü bir şeyin olmasını, *bunun için ahlaksal bakımdan önemli ölçüde hiç bir fedakarlıkta bulunmadan önleyebilmek*, bizim elimizde ise, o şeyi, 'ahlaksal' nedenlerden dolayı, yerine getirmeliyiz. (s. 633, 634)**

* Örnek: Boğulmak üzere olan bir çocuğu kurtarma karşılığında, sadece elbiselerinin ıslanması ve çamurlanması zararına uğramak.

(3*). Açlıktan kurtulma çabalarına, para, zaman, ve/veya enerji şeklinde katkıda bulunmak için vazgeçmemiz gerekebilecek şeyler, ahlaksal moral bakımdan önemli değildir.

(4). (Değişiklik yok). Öyle ise, açlıkla mücadeleye yardım için, katkı olarak, büyük para, zaman ve/veya enerji bağışında bulunmalıyız.

III. Görev ve Bağış

Kuvvetli ifade edilmiş bir metinden zayıf versiyona geçiş fayda sağlıyor, ancak, bu sefer (3*) koşulu üzerine ek bir baskıya neden oluyor; yapacağınız fedakarlıklar, ahlaksal açıdan, gerçekten önemsiz midir? GÖREV’i (Hayırsever) BAĞIŞ’tan ayırma eğilimindeyiz; - ülkemizde veya yurt dışında, yardım kuruluşlarına verdiklerimiz, zorunlu değil, seçime tabidir - yapmakla iyi ediyoruz. Ama, gerçekten, mutlaka yapmamız gerekmez. Bu versiyon, paramızı, zamanımızı ve enerjimizi, ahlaksal açıdan değerli olan/olmayan şeylere yaptığımız harcamalarımıza karışmıyor; bir taraftan dilediğimiz gibi hareket edip, diğer taraftan, görevlerimizi hala yerine getirebiliriz, çünkü bağışta bulunmak, katı bir mecburiyet değildir - yapılması güzel bir şeydir, ancak, bireyin kendi ahlaksal yükümlülükleri, böyle bir şeyi, talep etmemektedir.

Yeni (3*) sayılı versiyonun yarattığı (yanlış) izlenim, paramızla, zamanımızla, enerjimiz ile yaptığımız pek çok şeyin, ahlaksal açıdan sanki (tamamen) anlamsız olduğu, (yanlış) izlenimdir. Bu ise, onlarca senedir, sadece 17\$’ın, bir çocuğa yiyecek, giyecek ve eğitim sağlamaya yeterli olduğu ısrarlı TV ilanları karşısında, ciddi bir ahlaksal problem yaratacak nitelik taşımaktadır. Birkaç aylık bir süre içinde, bu kadarcık bir parayı, bir fincan kapuçino, şekerli-çubuk hatta basit bir makyaj malzemesi için sarf etmiş olmak, güç bir şey değildir. Ama bu harcamalar, (gerçekten) ahlaksal açıdan bu derece anlamlı mıdır? Ya da, lüks, şeye harcanmış olan, kolaylıkla vazgeçebileceğimiz türden şeyler midir? Singer’ın görüşüne göre: bağış ve yardımın, ahlaksal açıdan “seçimlik” değil, bir “mecburiyet” olduğunu düşünürsek, hayatımız çok değişik bir görünüm kazanacaktır. Aslında Singer, (hatta) daha ileri giderek, sadece ısınmak için yiyeceğe; ve gene sıcak tutmak için giyinmeye; ve diğer bazı dış unsurlara karşı korunmak için, barınağa para harcamamızı, ve paramızı sadece bu sınırlar içinde kullanmamızı bile, önermektedir.

Genel değerlendirmelerinde, önerdiklerinin, belli davranış şekillerinden farklı olduğunu kendisi de kabul etmekle birlikte; asıl üzerinde durulması gereken şeyin bu olmadığını, söylemekte; ve genel olarak ne düşündüğümüzün değil, neyin doğru olduğunun önem taşıdığını, vurgulamaktadır. (Singer bu şeyleri ilk defa düşünen bir kimse olmayıp, kendisinden çok önceleri, Aquina’lı Thomas, Jesus Christ da, benzer düşüncülerde bulunmuşlardır.) Tatbikata gelince, Singer, pek çok stratejinin düşünülebileceğini: ancak, bunların ortak noktasının, eninde sonunda paramızı nereye vermek, nasıl yatırmak vs., gibi (tek bir) stratejiye indirgenmek dışında, hiçbirinin günlük yaşayışımızı haklı kılmadığı görüşünü eklemektedir.

Ama, bununla, bir soru da ortaya çıkmaktadır. -- Niçin, “lüksümüz”ün moral açıdan anlamı olmadığını düşünmeliyiz? Eğer, ‘mutluluk’ moral bakımdan anlamlı/değerli ise, ve

lüks şeyler bize mutluluk veriyor ise, niçin, moral bakımdan anlamlı/değerli değiller? Ya, eğer modayı takip etmediğimizde, yemekten sonra tatlı yemediğimizde, konforlu bir evde yaşamadığımızda, gerçekten 'mutsuz' olursak? Kısacası, ahlaksal açıdan anlamlı/değerli ile, ahlaksal açıdan anlamsız/değersiz ayıran çizgi nedir?

Singer için ahlaksal açıdan, ilgilendiği yegane şeyin, sadece acı çekmek ve ondan kurtulmak, olduğu; en alt, ya da makul bir yaşam için taban-çizgisine ulaşmış ve onun altına düşmeyen seviyede kalınmış olduğu sürece, daha fazlasının, Singer'a ahlaksal açıdan, anlamsız geldiği görülmektedir. Ama bu kabul (edilebilir bir şey değildir) edilemez; – (bu arada, Singer'ın Faydacılık karşıtı olduğunu da gözden kaçırmayın); Singer'ın önerdiği: sonuç olarak, “herkes için, taban-çizgisi seviyesinde bir hayat” ki, çok-kasvetli bir yaşam görünüyor... Amacımız, bu mu olmalıdır? Singer, buna yanıt olarak: ‘Bakın, aksi takdirde bazı insanlar, yardım edilebilecekler iken, acı çekecek ve ölecekler, diğerleri ise, lükslerine lüks katarak, zenginlikleri içinde yaşayacaklar. Ahlaksal açıdan bu, kabul edilebilir bir durum mudur?’ diye yanıt verebilir.

Dünyadaki açlık sorunu hakkında, bazı web-site'leri:

The Hunger Site: <http://www.thehungersite.com>

Amerika'nın İkinci Hasadı: <http://www.secondharvest.org/>

Mercy Corps: <http://www.mercycorps.org>

World Hunger Program: http://www.brown.edu/Departments/World_Hunger_Program/

Food First: <http://www.foodfirst.org>

Hunger Notes (World Hunger Education Service): <http://www.wroldhunger.org/>

The Hunger Project: <http://thp.org/>

UNICEF: <http://www.unicef.org>

International Rescue Committee: <http://www.theirc.org/>

Oxfam: <http://www.oxfam.org/>

CARE: <http://www.care.org/>

The Greater Boston Food Bank: <http://www.gbfb.org/> (Massachusetts)

Project Bread: <http://www.projectbread.org/> (Massachusetts)

Doğu Massachusetts Sonuçları

(http://www.gbfb.org/content/main.cfm?sca_id=19&cu_id=19)

Doğu Massachusetts Genel Durumu

* Büyük Boston Gıda Bankası hizmet alanı içinde, dokuz Doğu Massachusetts bölgesinde (2000 yılı nüfus kayıtlarına göre) 4,783,167 kişi yaşamaktadır.

* Bu nüfusun yüzde 3.98'i, (190,171) kişi, gıda yerleri, yatacak yerler ve çorba mutfakları dahil olmak üzere, Büyük Boston Gıda Bankası besleme programlarından yardım almışlardır. Bu, yaklaşık olarak, Cambridge ve Somerville'in birlikte nüfuslarına eşittir.

* 1997'de yapılan, Amerika'nın İkinci Hasat çalışmasından bu yana, Büyük Boston Gıda Bankası tarafından hizmet verilen gıda programlarından yardım arayan kişilerin sayısında %13.5 oranında bir artış olmuştur.

* Organizasyon, Doğu Massachusetts'deki evlere de, 1997'de olduğundan %10.1 oranda daha fazla hizmet götürmüştür.

* Büyük Boston Gıda Bankası'na bağlı şubeler, haftada, 58,301 kişiye hizmet vermekte olup, bu ise, yaklaşık Haverhill'in nüfusuna, veya, Foxboro stadyumu (seyirci) kapasitesi ne yaklaşık bir sayıdır.

* Milli çapta, Büyük Boston Gıda Bankası'nın da üyesi bulunduğu Amerika'nın İkinci Hasadı özel şahısların bağışları açısından açlık yardımı arayanların sayısında, 1997'den bu yana, yüzde 9 artış olmuştur.

Yaşlılar

* 1997 çalışmasından bu yana, Büyük Boston Gıda Bankası'na üye beslenme programından yardım isteyen, doğu Massachusetts'de bir evde bir veya iki ileri yaşlıların sayısında, ev itibarıyla, %50'den fazla artış olmuştur. Bu, toplam ev sayısı olarak 17,000 ev demektir.

Çocuklar

* Büyük Boston Gıda Bankası şubelerinin hizmet verdikleri evlerin %31.5'inde, 18 yaşından küçük, en az bir çocuk bulunmaktadır.

* Gıda yardımı alanların yüzde 29'u, çocuklarının, ekseriyetle ve bazen, yeterli gıda alamadıklarını; çünkü, paralarının buna yetmediğini söylemişlerdir. Bu oran, ülkenin tamamı için %14.9 olan oranın oldukça (iki misli) üstündedir.

Aç Aileler Tercih Yapmaya Zorlanıyor

* Doğu Massachusetts'deki aç kesim, yemek yemek ile, diğer parasal yükümlülükler arasında bir seçim yapmaya mecbur kalmışlardır.

%40.9'u, yemek ile, kiralari veya ev taksitlerini ödeme arasında seçim yapmak zorundadır. Bu rakam, 1997'den bu yana, %29 fazlalik göstermektedir.

%38.4'ü, yemek ile, ev giderleri/ısıtma masraflarını;

%26.4'ü, yemek ile sağlık yardımını seçmişlerdir.

Açlığın sadece bir yüzü yoktur

* Doğu Massachusetts'de Büyük Boston Gıda Bankasından gıda yardımı alan açların %78'i, bir ev sahibidir.

Bunların %13'ünün, kendi evi vardır.

%22.4'ü, evsizdir. Bu, 1997'den itibaren, evsiz sayısında %41.8 artışa karşılık gelmektedir.

Yüzde 64'ü, high school'u bitirmiştir.

%19'unun Kolej derecesi vardır. Bu rakam, 1997'den bu yana, %65 artış kaydetmiştir.

Büyük Boston Gıda Bankası üye ajansları :

%54.6'sı, beyaz nüfusa;

yüzde 8.5'i, İspanyol, Latin ve Hispanik orijinli kişilere hizmet vermektedir.

Bu istatistikler, Massachusetts'deki açlık probleminin ciddiyetini göstermektedir. ABD'deki diğer açlık etütleri, bu konunun milli çapta bir problem olduğunu göstermektedir. Amerika'nın İkinci Hasadı çalışması, milli liderler için, Büyük Boston Gıda Bankası'na atıfla basılabilir. Ek bilgi için, lütfen, Komünikasyon Departmanı, (617) 427-5200 ile temas edin.